

Aan
de gemeenteraad

Datum 7 november 2023
Zaaknummer 2023-0158948
Betreft Voortgang programma Samen tegen armoede

Vergadering van
Portefeuillehouder: Peter Heijkoop
Begrotingsprogramma Gezond, Sociaal en Zorgzaam Dordrecht
Kernteam/Opgave: Opgaven - Zorgzame Stad
Auteur: Leonie Dekkers-Kamp
E-mail: la.dekkers-kamp@dordrecht.nl
Verantwoordelijke: Leonie Dekkers-Kamp
Openbaar: Ja

Deadline
college vergadering 7 november 2023

Raadsinformatiebrief

Hoe zijn de bevoegdheden rond dit onderwerp verdeeld?

Het college informeert de raad over de uitvoering van beleid en de voortgang en resultaten van het programma 'Samen tegen armoede'.

Wat is de aanleiding om deze informatie kenbaar te maken?

De bestaanszekerheid van een omvangrijke groep Nederlanders staat onder druk. Zonder aanvullend beleid loopt het aantal mensen dat in armoede leeft op tot bijna 1 miljoen, waaronder veel kinderen. Onlangs kwam het tweede rapport van de Commissie Sociaal Minimum uit waarin zij aanbevelingen doet aan het Rijk op twee onderdelen. Het bieden van een toereikend inkomen om rond te komen en mee te doen, en het zorgdragen voor een voorspelbaar en toegankelijk stelsel van het sociaal minimum dat uitvoerbaar en houdbaar is.

Met name op het laatste punt is de Commissie Sociaal Minimum van mening dat gemeente in de Coronacrisis en de Energiecrisis te veel taken hebben moeten vervullen en dat daarmee dat de verhouding tussen Rijk en gemeenten uit balans is geraakt. Er is sprake van grote verschillen in inkomensondersteuning en armoederegelingen tussen gemeenten. Gelijke gevallen worden in steeds grotere mate ongelijk behandeld.

Wanneer het Rijk zijn verantwoordelijkheid pakt, het sociaal minimum herstelt en centraliseert, dan kunnen wij als gemeente nog meer onze rol pakken om gerichte individuele ondersteuning te bieden (maatwerk, zoals bijzondere bijstand) én op het bereiken van inwoners die (nog) niet in beeld zijn met preventie en vroegsignalering, bijvoorbeeld bij schulden.

Hoewel de grote veranderingen vanuit het Rijk moeten komen, zetten wij ons samen met onze partners in de stad in om de gevolgen van armoede te verzachten. Via deze Raadsinformatiebrief informeren wij u over de ontwikkelingen van het afgelopen half jaar binnen het programma Samen tegen armoede. Ook informeren wij u over de inzet van de extra incidentele middelen uit de meicirculaire voor 'Flankerend beleid energiearmoede'. In de bijlage is tot slot informatie

toegevoegd over de inzet van de Sociale Dienst Drechtsteden (SDD) rondom de Kinderopvang Toeslagenaffaire.

Wat is de te delen informatie?

Monitoring en KPI's

In onze vorige voortgangsbrief hebben wij een set indicatoren gepresenteerd met de toezegging om een 0-meting uit te voeren. In de bijlage treft u een overzicht van de 0-meting. Op dit moment is het nog niet mogelijk om op alle indicatoren de data compleet te krijgen. Dit is aanleiding geweest om met het CBS in gesprek te gaan over het ontwikkelen van een specifieke armoedemonitor voor Dordrecht. Wij verwachten uw raad hierover in Q2 2024 te kunnen informeren.

We zijn blij om te kunnen melden dat de gemiddelde schuld bij aanvang van een schuldhulpverleningstraject flink gedaald is het afgelopen jaar. Dit was in 2021 € 47.018,- en in 2022 is dat € 33.665,-. Hiermee doet Dordrecht het in 2022 beter dan het landelijke gemiddelde (€ 40.170,-). Het is moeilijk één oorzaak of verklaring voor de daling te benoemen. Waarschijnlijk is dit een gevolg van verschillende activiteiten binnen het programma 'Samen tegen Armoede' die de afgelopen jaren in gang zijn gezet, waaronder de vroegsignalering van schulden en ketensamenwerking tussen partners.

Communicatiecampagne

De afgelopen maanden is gewerkt aan een nieuwe communicatiestrategie voor het programma 'Samen tegen armoede'. Zoals in het programma omschreven is het bereiken van inwoners een belangrijke doelstelling om het gebruik van regelingen te laten groeien en vroegtijdig hulp te bieden bij (beginnende) schulden.

Bij het ontwikkelen van de nieuwe communicatiestrategie is gesproken met zo'n 50 ervaringsdeskundige inwoners om zo goed als mogelijk aan te sluiten bij hun behoefte. Het doel van de campagne is tweeledig:

- Taboe doorbreken: inwoners aan te zetten tot het bespreekbaar maken van geldzorgen. Dat kan met vrienden, een bekende of een hulporganisatie. Het praten over geldzorgen wordt door veel ervaringsdeskundigen benoemd als eerste stap op weg naar een betere situatie;
- Zichtbaar maken waar Dordtenaren terecht kunnen voor hulp. Hierbij geldt het 'no wrong door' principe, we promoten de vele plekken in de stad waar inwoners terecht kunnen met financiële vragen. Aan de achterkant investeren we in een goede samenwerking tussen deze partijen zodat inwoners altijd goed geholpen worden.

De centrale boodschap van de communicatie campagne is '*Over geld praat je niet zo makkelijk*'. Maak een Geldpraatje. Plekken waar inwoners terecht kunnen voor financiële vragen zijn herkenbaar aan een raamsticker: Kom binnen voor een Geldpraatje.

Onze lokale samenwerkingspartners zijn betrokken bij de ontwikkeling van de campagne en spelen een rol bij het uitdragen van de boodschap. Vanaf begin december 2023 zal de campagne uitgerold worden.

Energietoeslag 2023

Op 3 oktober jl. heeft de Eerste Kamer het wetsvoorstel goedgekeurd voor de uitbetaling van de energietoeslag 2023. Conform Raadsvoorstel 'Beschikbaar stellen nabetaling energietoeslag 2022 en energietoeslag 2023' is er in juni jl. een nabetaling van € 400,- gedaan aan alle ontvangers van de energietoeslag 2022. De energietoeslag 2023 bedraagt € 820,- en wordt in twee tranches uitbetaald. De eerste ambtshalve uitbetalingen zijn in november gedaan.

Inzet extra incidentele middelen

In de meicirculaire 2023 zijn er door het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid twee extra incidentele bedragen toegevoegd. Het gaat om:

1. 'Dienstverlening gemeenten aanpak armoede en schulden' ad € 373.000,-. De middelen zijn bedoeld voor extra investeringen van gemeenten in armoedebestrijding, vanwege een mogelijk toenemende druk op de organisatie en regelingen. Voor de inzet van deze middelen ontvangt u separaat een raadsvoorstel, waarin we voorstellen het incidentele budget voor meerdere jaren in te zetten en zo de continuïteit te waarborgen.

2. 'Flankerend beleid energiearmoede' ad € 467.000,-. Deze middelen zijn bedoeld om een stapeling van sociale en maatschappelijke problemen als gevolg van de hoge inflatie te voorkomen. Via het raadsvoorstel over de Meicirculaire is dit budget toegevoegd aan het programma Samen tegen armoede. Hieronder leest u welke inzet hieruit gedaan is.

1. Extra contactpogingen bij vroegsignalering van schulden

We starten dit najaar met het uitbreiden van het aantal contactpogingen naar inwoners in het kader van vroegsignalering van schulden. Via een professionele aanbieder op het gebied van telecomdiensten gaan we inwoners met betalingsachterstanden vaker telefonisch benaderen. Momenteel ontvangen we maandelijks zo'n 600 meldingen van betalingsachterstanden van inwoners. Een groot deel daarvan zal voortaan worden gebeld met het aanbod om hulp te ontvangen bij het oplossen van hun schulden.

2. Intensivering bereik

- Potjescheck: in het bereiken van inwoners, die nog niet in beeld zijn, is een mooie nieuwe samenwerking ontstaan in Dordrecht. Stichting Samen Dordt werkt samen met de Dordtse Alliantie (een samenwerking tussen o.a. Humanitas, Schuldhulpmaatje, De Buitenwacht en Het Leger des Heils) aan het uitrollen van de zogenoemde 'potjescheck'. Dit is een landelijk ontwikkelde tool, waarbij vrijwilligers of professionals samen met de inwoner binnen 15 minuten inzicht krijgt in de inkomensvoorzieningen waar iemand nog geen gebruik van maakt. Aanvragen daarvan is vervolgens direct mogelijk. De potjescheck is vanaf het najaar van 2023 op verschillende plekken in Dordrecht te zien en te vinden. Inwoners worden gestimuleerd om deel te nemen, na het doen van de potjescheck ontvangen ze een boodschappencadeaubon van €25,-.
- Extra capaciteit huisbezoeken: vanuit de wijkwinkels Krispijn en Sterrenburg is extra capaciteit vanuit vrijwilligers beschikbaar gesteld om huisbezoeken af te leggen. Dit gebeurt op basis van eigen signalen (proactief) op verzoek van de inwoner. Huisbezoeken verlagen de drempel naar hulp nog verder.
- Signalerende rol sociale initiatieven, sport- en cultuurverenigingen: sociale initiatieven zoals ontmoetingsplekken, sport- en cultuurverenigingen zijn plekken waar mensen samenkomen. We zijn gestart met 5 pilot verenigingen/ initiatieven om te onderzoeken welke mogelijkheden zij zien in het signaleren van geldzorgen bij leden, deze bespreekbaar maken en doorverwijzen naar hulp. We hebben contact met de besturen en kijken samen met hen welke mogelijkheden vrijwilligers hebben. Indien nodig is er trainingsaanbod of voorlichtingsmateriaal. Ook kunnen sportclubs/sociale initiatieven een vertrouwde plek zijn voor (financieel)spreekuren, voorlichting of bijvoorbeeld de potjescheck.

3. Budgetcoach

We zien dat met de huidige hoge inflatie ook de groep met middeninkomens het moeilijker heeft. We bieden vanaf half oktober 2023 gratis adviestrajecten aan met een budgetcoach. De budgetcoach helpt bij het krijgen van inzicht in inkomsten en uitgaven, het opstellen van een plan om de financiële administratie op orde te krijgen, het leren van stellen van financiële prioriteiten en het leren omgaan met betalingsachterstanden.

4. Energiehulp en winteractie Dordtpas

In het kader van bestrijding van energiearmoede zijn verschillende projecten ontstaan om inwoners te helpen bij het verbeteren van hun (woon)situatie, waaronder de inzet van Energiehulp en een witgoedregeling voor energiezuinige koelkasten/vriezers. "De energiehulpen hebben meer dan 2500 huisbezoeken afgelegd voor kleinere energiebesparende maatregelen en advies. Vanuit hun signalerende functie leiden ze ook door naar bijvoorbeeld sociaal makelaars. Recentelijk bent u hierover geïnformeerd middels raadsinformatiebrief: 'Herijking plan van aanpak energiehulp voor huishoudens'.

Daarnaast voeren we in december 2023 een actie uit waarmee kinderen uit gezinnen met een laag inkomen winterkleding kunnen kopen. Hiervoor ontvangen zij via de Dordtpas een tegoed van € 100,- per kind. Het tegoed kan worden besteed bij Dordtse kleding- en schoenenwinkels. Er komen 3.500 kinderen in aanmerking voor het kledingtegoed.

Bereik doelgroepen: Nieuwe campagne 18-jarigen

In 2024 starten we met een nieuwe campagne en methode om jongeren te bereiken en te

informereren over hun rechten en plichten. Momenteel ontvangen jongeren die 18 worden een week voor hun verjaardag een boekje van het Nibud over de veranderingen in hun leven nu ze 18 worden. Op basis van gesprekken met jongeren en adviezen van deskundigen lijkt het boekje niet langer het ideale instrument om jongeren te bereiken.

Momenteel ontwikkelen we een nieuwe campagne en methode om jongeren te informeren over hun rechten en plichten. De campagne start in het eerste kwartaal van 2024. We proberen dit te koppelen aan een gratis inschrijving bij Woonkeus. Dit is een manier om bewustwording te creëren voor het feit dat wachttijden voor woningen lang kunnen zijn, en dat jongeren zelf actie moeten ondernemen als ze binnen een periode van 2 tot 7 jaar op zichzelf willen wonen. Daarnaast verwijzen we hen naar een digitale omgeving waarop informatie over allerlei onderwerpen te vinden is, waaronder financiële rechten/plichten, (geestelijke) gezondheid en het lokale jongerenaanbod in Dordrecht. Dit platform (Kwikstart) is momenteel in ontwikkeling voor Dordrecht. Kwikstart is een uitgave van stichting Kinderperspectief, dat gefinancierd wordt door het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Dordrecht kan hier gratis gebruik van maken. De nieuwe strategie voor jongeren is dus zowel gericht op informeren als op bewustwording.

Gedane toezeggingen

1. Pauzeknop schulden

Op 8 november 2022 heeft uw raad de motie pauzeknop bij schulden aangenomen. De Landelijke pauzeknop geeft inwoners snel schuldenrust en is een belangrijk instrument om de drempel naar hulpverlening te verlagen. Een aantal gemeenten (Amsterdam en Eindhoven) hebben geëxperimenteerd met de pauzeknop, waarop onder leiding van de NVVK (de branchevereniging voor schuldhulpverlening) een projectvoorstel is gepresenteerd aan minister Schouten. Het projectplan bevat een voorlopig ontwerp van de Landelijke Pauzeknop. Dit ontwerp toetsten we bij de doelgroep (hulpvragers), bij schuldeisers en bij hulpverleners (zowel schuldhulp als breder in het sociaal domein). Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft een subsidie toegekend voor 3 jaar om het projectplan Landelijke uitrol Pauzeknop, verder in de praktijk te toetsen. De gemeente Dordrecht en de SDD hebben zich aangemeld als pilot gemeente.

2. Minima effectrapportage (MER)

Zoals benoemd in de Raadsinformatiebrief 'Voortgang en toezeggingen programma Samen tegen armoede', was het NIBUD door capaciteitsproblemen niet in staat om een nieuwe Minima Effect Rapportage (MER) uit te voeren. Inmiddels is het uitvoeren van de MER weer mogelijk met twee opties: een MER op basis van de situatie in juli 2023 of op basis van de situatie januari 2024. Met het oog op het extra koopkrachtpakket vanuit het Rijk in 2024 ter ondersteuning van kwetsbare groepen, laten wij een nieuwe MER uit te laten voeren op basis van de cijfers van januari 2024. In de volgende Raadsinformatiebrief over de voortgang van het programma 'Samen tegen armoede', informeren wij u over de stand van zaken.

De MER geeft inzicht in de ontwikkeling van de financiële positie van inwoners met een laag inkomen. Landelijke regelingen als huur- en zorgtoeslag worden meegenomen en het effect van gemeentelijke inkomensondersteunende regelingen wordt doorgerekend. Omdat er ook wordt gekeken naar de uitgaven, biedt het onderzoek helder inzicht in de verschillen in bestedingsruimte tussen diverse type huishoudens.

3. Kosten voor huisdieren

In de vorige raadsinformatie brief is gemeld dat we in gesprek zijn met Stichting Urgente Noden (SUN) over vergoeding van kosten voor het afstaan van een huisdier. Dit heeft samenwerkingsafspraken opgeleverd met dierenopvang Louterbloemen. In sommige situaties is het verstandiger om afstand te doen van het huisdier. Inwoners kunnen hierin altijd een eigen keuze maken, de kosten om afstand te doen van het huisdier vormen geen belemmering meer. Hierdoor voorkomen we dat huisdieren gedumpt worden. De bijdrage wordt vanuit SUN verstrekt.

Geldzorgen op de werkvloer

Samen met de SDD hebben we vanaf het tweede kwartaal 2023 gewerkt aan een vervolg op de pilot werkgeversdienstverlening. Deze pilot werd gestart met zes Dordtse werkgevers in 2022. De nieuwe aanpak 'geldzorgen op de werkvloer' is een verbreding van de pilot naar veel meer werkgevers in Dordrecht, waarbij we ons specifiek richten op de volgende sectoren: zorginstellingen, zakelijke dienstverlening, horeca, handel en vervoer en opslag. De focus ligt hierbij op bewustwording creëren bij de werkgever over de invloed van geldzorgen op zijn

medewerkers, aanzetten tot het bieden van hulp en eventuele knelpunten hiervoor wegnemen. Waar mogelijk nemen we ook lage digitale vaardigheden, of laaggeletterdheid mee.

Daarnaast is er een centraal telefoonnummer en emailadres beschikbaar voor zowel werkgevers als werknemers met concrete hulpvragen (casuïstiek). Dit directe contactpunt was één van de aanbevelingen die uit de pilot voortgekomen zijn. Inmiddels hebben 40 Dordtse werkgevers twee trainingen gevolgd en zijn zij actief in het beter signaleren en ondersteunen van geldzorgen bij medewerkers.

Stichting Babyspullen

We zijn een samenwerking aangegaan met Stichting Babyspullen. Deze stichting verstrekt via o.a. consultatiebureaus startpakketten voor (aanstaande) ouders met een laag inkomen. Een startpakket bevat cruciale producten die ouders nodig hebben voor het verzorgen van hun kind, waaronder luiers en flesjes. De diensten die de stichting biedt sluiten aan bij onze doelstellingen voor gezonde start en 1000 dagen aanpak.

De Sociale Dienst Drechtsteden (SDD) verstrekt via de bijzondere bijstand ook startpakketten voor baby's, maar doordat de stichting veel goederen ontvangt uit schenkingen en donaties kan zij pakketten voordeliger leveren dan wanneer de SDD de producten zelf moet inkopen.

OV-regeling minima

In 2023 is de nieuwe openbaar vervoer regeling voor inwoners met een laag inkomen gestart. AOW-gerechtigden (met een laag inkomen) reizen met deze regeling in daluren gratis en inwoners tussen de 18 jaar en de AOW-gerechtigde leeftijd reizen in de daluren met 40% korting. Er zijn momenteel (t/m 15 oktober 2023) 1.411 gebruikers, waarvan 772 AOW-gerechtigden en 693 inwoners tussen de 18 jaar en AOW-gerechtigde leeftijd. Dit aantal, en de daarmee gemoeide kosten, zijn in lijn met de begroting voor 2023. In het eerste kwartaal van 2024 sturen wij u een uitgebreidere Raadsinformatiebrief over de OV regeling en starten we de evaluatie.

Hoe verder na deze raadsinformatiebrief?

We informeren uw raad tenminste twee keer per jaar via een raadsinformatiebrief over de voortgang en nieuwe ontwikkelingen in het armoededossier. De volgende RIB volgt voor het zomerreces 2024, waarin we de voorgestelde indicatoren van het programma verder uitwerken en waarin we uitkomsten van de nieuwe Minima Effect Rapportage (MER) met uw raad delen. Daarnaast informeren wij uw raad via een separate informatiebrief over de resultaten en voortgang rondom de Dordtpas.

Welke kosten zijn verbonden aan het proces?

Niet van toepassing

Wat zijn de belangrijkste gerelateerde besluiten?

Raadsinformatiebrief [Ontwikkelingen programma 'Samen tegen Armoede](#)

Raadsvoorstel https://www.dordrecht.nl/pls/idad/!mozEgemMbScherm1.toonDossier?F_DOS_VOLG_NR=2640106&F_HEADTITLE=2640106%20-%20Instemmen%20met%20Intensivering%20programma%20Samen%20tegen%20Armoede%20en%20de%20voorgestelde%20structurele%20dekking&F_DOSSIERTYPE=RaadsvoorstelIntensivering_programma_Samen_tegen_Armoede

Het college van Burgemeester en Wethouders

secretaris

burgemeester